

Justis- og beredskapsdepartementet

Sendes elektronisk

Deres ref.: 21/4969

Dato: 6. desember 2021

Vår ref.: 313595

Høring – elektronisk kontroll ved brudd på besøksforbud (omvendt voldsalarm)

1 INNLEDNING

Advokatforeningens tillitsvalgte advokater utfører et omfattende frivillig og ulønnet arbeid for å ivareta rettsstaten, rettssikkerheten og menneskerettighetene. En del av dette arbeidet består i å utarbeide høringsuttalelser.

Advokatforeningens høringsarbeid er organisert i 27 lovutvalg og 13 faste utvalg, oppdelt etter særskilte rettsområder og rettslige interesseområder. Om lag hundre høringsuttalelser utarbeides av foreningens tillitsvalgte advokater hvert år.

Alle våre høringsuttalelser er forfattet av advokater med ekspertise innenfor det rettsområdet som lovforslaget gjelder. En ekspertise som ikke er hentet kun fra juridisk teori, men fra advokatenes praktiske erfaring med å bistå sine klienter – i den norske rettsstatens hverdag. Denne høringsuttalelsen er skrevet ut fra Advokatforeningens ønske om å bidra til gode lovgivningsprosesser, og gode lover.

2 SAKENS BAKGRUNN

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 6. september med forslag om elektronisk kontroll ved brudd på besøksforbud, med høringsfrist 6. desember 2021.

I høringen foreslås det å utvide ordningen med omvendt voldsalarm, i første rekke slik at elektronisk kontroll kan ilegges av påtalemyndigheten ved brudd på besøksforbud. Det bes også om høringsinstansenes innspill til om det i særskilte tilfeller bør åpnes for å kunne ilegge elektronisk kontroll sammen med besøksforbudet uten vilkår om brudd.

Denne høringsuttalelsen er i det vesentligste utarbeidet av Advokatforeningens lovutvalg for strafferett og straffeprosess. Lovutvalget består av Berit Reiss-Andersen (leder), Anders Brosveet, Bernt Heiberg, Christian B. Hjort, Stian Mæland, Karl Nicolai Vogt Skjerdal, Simen Perminow Skjønberg og Frode Sulland, som alle har lang erfaring og kompetanse innfor det aktuelle rettsområdet.

3 ADVOKATFORENINGENS KOMMENTARER

Advokatforeningen vil vise til at illeggelse av elektronisk kontroll er et svært inngripende tiltak for den det gjelder. Vårt overordnede syn er at påtalemyndigheten ikke på egen hånd skal kunne beslutte dette uten å gå veien om domstolsbehandling.

Etter dagens ordning kan retten ilegge kontaktforbud med elektronisk kontroll etter at siktede er funnet skyldig i en straffbar handling, jf. straffeloven § 57. En utferdigelse av besøksforbud etter straffeprosessloven § 222a forutsetter ikke at en straffbar handling er begått, og skal ikke innebære noen konstatering av skyld. Slik Advokatforeningen ser det er dette en grunnleggende forskjell som må få betydning for adgangen til å ilegge elektronisk kontroll av den forbudet retter seg mot.

Det er videre en vesentlig betenkelighet ved lovforslaget at illeggelse av elektronisk kontroll ved brudd på besøksforbud hviler på en forutsetning om at det er tilstrekkelig at *påtalemyndigheten* er overbevist om at et slikt brudd er begått. En slik konstatering av straffeskyld fra påtalemyndighetens side er i strid med uskyldspresumsjonen, jf. Grunnloven § 96 og EMK art. 6 nr. 2. Verken påtalemyndigheten eller retten som eventuelt prøver illeggelsen av den elektroniske kontrollen kan konstatere at et straffebud som straffeloven § 168 er overtrådt uten at dette spørsmålet er underlagt en ordinær rettergang som avgjør skyldspørsmålet. Ordningen er videre i strid med hva påtalemyndigheten tradisjonelt skal ta stilling til ved bruk av straffeprosessuelle tvangsmidler.

Etter Advokatforeningens syn er illeggelse av elektronisk kontroll dessuten et såpass inngripende tiltak at det er sterkt betenkelig at påtalemyndigheten selv kan beslutte dette uten at dette er gjenstand for en kontradiktorisk prosess på forhånd og uten å gå veien om domstolsbehandling.

Det er ikke tilstrekkelig at det i forslaget legges opp til at den forbudet retter seg mot kan kreve beslutningen bragt inn for retten. Inngrepet med elektronisk kontroll er av en slik art at retten må ta stilling til vilkårene før illeggelsen, slik ordningen for eksempel er ved kommunikasjonskontroll og romavlytting. Under enhver omstendighet er tiltaket av en slik karakter at påtalemyndigheten må oversende beslutningen til rettslig behandling uavhengig om et slikt krav fremmes eller ikke, slik ordningen er i dag for besøksforbud i eget hjem. Det må videre være helt klart at den forbudet retter seg mot har krav på offentlig oppnevnt forsvarer ved rettslig behandling slik også departementet foreslår.

Erfaring viser dessuten at tidsfristen på fem dager i liten grad blir overholdt av påtalemyndigheten. Det hender ofte at retten først får tatt stilling til en beslutning om besøksforbud når det er liten eller ingen tid igjen av forbudet. Man vil dermed ofte stå i den situasjonen at den forbudet retter seg mot er ilagt elektronisk kontroll uten reell mulighet for domstolsprøving.

Advokatforeningen er enig i at det bør være en forutsetning for illeggelse av en elektronisk kontroll at besøksforbud allerede er brutt. De eneste måter dette kan konstateres er imidlertid gjennom en hovedforhandling, eventuelt gjennom forenklete prosesser ved tilståelsesdom eller forelegg.

Det er svært viktig å holde de ulike prosesser fra hverandre. Forut for en hovedforhandling er påtalemyndigheten gitt en rekke prosessuelle virkemidler som i ulik grad er underlagt rettslig prøving alt ettersom hvor inngripende tiltaket er. Illeggelse av elektronisk kontroll vil være av den kategorien som klart bør kreve en rettslig beslutning *før* illeggelsen.

Forslaget til lovendring i straffeprosessloven § 222d kan dermed ikke tiltres fra Advokatforeningen.

Advokatforeningen har ikke kommentarer til høringens øvrige forslag.

Vennlig hilsen

Jon Wessel-Aas
leder

Merete Smith
generalsekretær

Saksbehandler: Trude K. Molvik
tm@advokatforeningen.no